

D 31/99

Genom systematisk och uppsökande tillsyn (SUT) informerar sig Revisorsnämnden (RN) om kvaliteten i revisorers och revisionsbolags verksamhet. Som ett led i SUT har RN undersökt förutsättningarna för revisorer som har ett mycket stort antal uppdrag som ordinarie revisor i aktiebolag att genomföra revisioner av godtagbar kvalitet. A-son ingår i denna grupp och har skriftligen fått besvara ett antal frågor. För att få underlag för en kvalitetsbedömning av hans revisionsarbete har RN även tagit del av hans revisionsdokumentation över senast utförd revision i två bolag, ett mindre och ett större. Med hänsyn till vad som framkommit har RN beslutat att överföra SUT-ärendet till ett disciplinärende. De överväganden som legat till grund för detta beslut har sammanfattats i en promemoria över vilken A-son har yttrat sig.

A-son har ca 420 revisionsuppdrag varav ca 370 uppdrag uppges vara aktiva. A-son utövar sin revisionsverksamhet i Y Revisionsbyrå AB (revisionsbyrån) som utöver A-son har fem anställda. Dessutom har A-son ytterligare tre medarbetare som är anställda på samverkande revisionsbyråer. A-son är vald revisor i en redovisningsbyrå som handhar löpande redovisning åt drygt 90 aktiebolag i vilka A-son eller dennes medarbetare på den egna revisionsbyrån är valda revisorer.

I det här aktuella klientbolaget – ett optikerbolag med en omsättning om 1,3 mkr – har A-son i revisionsberättelsen för räkenskapsåret 1997-05-01 – 1998-04-30 anmärkt på ett flertal förhållanden. Av revisionsberättelsen framgår att kassarutinen i bolaget är bristfällig och att omföringar har skett mot kassakontot i samband med årsbokslutet. Vidare uppges att differenser föreligger på mervärdesskatte- och källskattekontona och att vid några tillfällen mervärdesskatt ej har betalats i rätt tid. Det framgår även att bolaget är mervärdesskatteregistrerat för bokslutsmetoden men tillämpar kontantmetoden och att denna metod tillämpas även för kund- och leverantörsfakturor. A-son har i revisionsberättelsen även anmärkt på att verifikationer saknas för vissa affärshändelser, att omföring mellan konton skett utan närmare precisering av vad som avses och att varulagret ej specificerats tillräckligt för att möjliggöra en kontroll av värdet på detta. A-son har tillstyrkt ansvarsfrihet för styrelsens ledamot.

Grunderna för slutsatserna i revisionsberättelsen kan inte utläsas av A-sons dokumentation. Vad gäller flertalet balansposter finns på en checklista endast noteringen u.a. Det kan i sammanhanget noteras att A-son gjort motsvarande anmärkningar i revisionsberättelsen för närmast föregående räkenskapsår. Av dokumentationen kan inte utläsas om A-son under det aktuella räkenskapsåret löpande följt upp de brister som då konstaterades. A-son har under det aktuella räkenskapsåret ägnat ifrågavarande revisionsklient två timmar. Medarbetartiden uppgår till åtta timmar.

Av vad A-son anfört till RN framgår att han erhållit uppgifterna om bolagets kassarutiner av den redovisningsbyrå som sköter bolagets redovisning. Eftersom ”insatser för kontroll av rutinen gjorts tidigare år” har han inte bedömt det vara av intresse att göra någon kassainventering. Vad gäller lagret har han inte ansett närvaro vid lagerinventering meningsfull i avvaktan på att bolaget presterar detaljerade inventeringslistor. Differenser och avstämningsproblem har han konstaterat inom ramen för den löpande granskningen. Som verifikation av att sådan granskning skett hänvisar A-son till en revisionsbilaga. Av denna framgår det endast i allmänna ordalag att det finns differenser, att verifikationer saknas och att det råder allmän oreda och finns svåra avstämningsproblem i bolaget. ”För flertalet granskningsinsatser har vi ansett att utförd granskning och insatser kunnat noteras direkt i checklistan”. Att A-son föreslagit ansvarsfrihet för styrelsens ledamot motiverar han med att ”någon påvisbar skada för bolaget ej konstaterats”.

RN gör följande bedömning.

RN har vid sin bedömning av revisionsbyråns resurser och hur arbetet är organiserat inte funnit skäl att mera generellt ifrågasätta A-sons förutsättningar för att genomföra revisioner av godtagbar kvalitet.

En revisor skall enligt 14§ lagen (1995:528) om revisorer (revisorslagen) avböja eller avsäga sig uppdrag om det finns särskild omständighet som kan rubba förtroendet för hans opartiskhet eller självständighet. A-son är vald revisor i en redovisningsbyrå som handhar redovisningen åt ca 30 aktiebolag i vilka han är vald revisor. Dessutom är några av hans revisionsmedarbetare valda revisorer i ytterligare ca 60 aktiebolag vars redovisning sköts av denna byrå. Genom revisionsbyråns omfattande gemensamma klientstock med redovisningsbyrån samtidigt som A-son är dess valde revisor har han enligt RN:s uppfattning äventyrat sitt oberoende som revisor.

A-sons slutsatser beträffande brister i kassarutinen bygger på uppgifter från den redovisningsbyrå som sköter bolagets löpande redovisning. Denna byrå är p.g.a. jäv inte behörig att vara revisor varför uppgifter från denna källa inte utan egen uppföljning kan användas i revisionen. Oavsett denna problematik borde A-son dragit konsekvensen av den erhållna informationen och själv vidtagit kontrollåtgärder. Hans förklaring till att han inte deltagit vid någon lagerinventering är anmärkningsvärd. Mot bakgrund av att han som vald revisor har en skyldighet att granska skatter och avgifter är den bristfälliga dokumentationen i dessa frågor särskilt anmärkningsvärd. Vad gäller flertalet balansposter finns, som ovan nämnts, på en checklista endast noteringen u.a. vilket inte verifierar att någon granskning utförts och än mindre hur denna skulle ha skett.

Det är självfallet av största vikt att även anmärkningar i en revisionsberättelse kan verifieras genom omsorgsfull revision och dokumentation. RN konstaterar att flertalet av anmärkningarna i den aktuella revisionsberättelsen inte kan verifieras av revisionsdokumentationen. Visserligen finns noteringar enligt vilka differenser föreligger beträffande kassa, check, postgiro, mervärdesskatt och källskatt. Hur granskningen skett av dessa poster framgår dock inte. Som framgått ovan avgav A-son oren revisionsberättelse även för närmast föregående räkenskapsår. Det är enligt RN:s mening inte tillräckligt att den valde revisorn år efter år i revisionsberättelsen påtalar allvarliga brister. Enligt god revisionssed bör revisorn löpande under året ha kontakt med ett problemföretag och aktivt verka för att tidigare påtalade brister åtgärdas. Av dokumentationen kan inte utläsas huruvida A-son under det här aktuella räkenskapsåret hade någon kontakt med bolaget. Mot bakgrund av att A-son även tidigare år konstaterat att det fanns allvarliga brister i bolaget kan enligt RN:s bedömning den begränsade tid som A-son själv och hans revisionsmedarbetare ägnat detta revisionsuppdrag inte anses tillräcklig.

Vad gäller ansvarsfrihet för styrelseledamoten anser RN att A-sons granskningsinsatser det aktuella räkenskapsåret – att döma av vad han själv anfört – varit så summariska att underlag ej fanns för något uttalande. Den allmänna oredan i bolaget borde ha lett till en fördjupad granskning för att få grund för uttalandet om ansvarsfrihet. Så kan exempelvis fel i redovisning av skatter och avgifter medföra skattetillägg till men för bolaget.

Sammanfattningsvis konstaterar RN följande.

Genom att i betydande omfattning ha klienter gemensamma med en redovisningsbyrå i vilken A-son är vald revisor har han äventyrat sitt oberoende som revisor. Enligt god revisionssed skall revisorn planera sin revision och utföra den omsorgsfullt. RN:s kontroll av A-sons granskningsinsatser i det aktuella bolaget visar på betydande brister. Vidare skall en revisor enligt 10 § RN:s föreskrifter (RNFS 1997:1) dokumentera sina revisionsuppdrag. Dokumentationen skall innehålla sådan information som är väsentlig för att revisorns insatser

skall kunna bedömas i efterhand. RN konstaterar att flera av de granskningsinsatser som A-son uppger att han utfört inte har kunnat bekräftas genom motsvarande dokumentation. De noteringar som finns är så kortfattade att det inte är möjligt att i efterhand utläsa granskningens inriktning och omfattning samt slutsatser.

A-son har i flera avseenden allvarligt åsidosatt sina skyldigheter som revisor. Med stöd av 22 § andra stycket revisorslagen meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Stig von Bahr, Klas-Erik Hjorth, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg, Lena Abjörner och Gunnar Widhagen. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell samt revisionsdirektören Inger Blomberg, föredragande.